

BỘ QUỐC PHÒNG
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ

NGUYỄN NGỌC TOÀN

**ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM LÃNH ĐẠO
XÂY DỰNG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM
VỀ CHÍNH TRỊ TỪ NĂM 2001 ĐẾN NĂM 2011**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LỊCH SỬ

HÀ NỘI - 2014

**BỘ QUỐC PHÒNG
HỌC VIỆN CHÍNH TRỊ**

NGUYỄN NGỌC TOÀN

**ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM LÃNH ĐẠO
XÂY DỰNG QUÂN ĐỘI NHÂN DÂN VIỆT NAM
VỀ CHÍNH TRỊ TỪ NĂM 2001 ĐẾN NĂM 2011**

Chuyên ngành: Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam

Mã số : 62 22 03 15

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LỊCH SỬ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:

1. PGS, TS Vũ Như Khôi

2. PGS, TS Nguyễn Xuân Tú

HÀ NỘI - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận án là trung thực, có nguồn gốc xuất xứ rõ ràng

TÁC GIẢ LUẬN

Nguyễn Ngọc Toàn

MỤC LỤC

	Trang
TRANG PHỤ BÌA	
LỜI CAM ĐOAN	
MỤC LỤC	
MỞ ĐẦU	4
TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	8
Chương 1 ĐẢNG LÃNH ĐẠO XÂY DỰNG QUÂN ĐỘI VỀ CHÍNH TRỊ (2001 - 2011)	28
1.1. Yêu cầu khách quan và chủ trương của Đảng xây dựng quân đội về chính trị (2001 - 2005)	28
1.2. Đảng chỉ đạo xây dựng quân đội về chính trị (2001- 2005)	62
Chương 2 ĐẢNG LÃNH ĐẠO ĐẨY MẠNH XÂY DỰNG QUÂN ĐỘI VỀ CHÍNH TRỊ (2006 - 2011)	77
2.1. Những nhân tố mới tác động và chủ trương đẩy mạnh xây dựng quân đội về chính trị (2006 - 2011)	77
2.2. Đảng chỉ đạo xây dựng quân đội về chính trị (2006 - 2011)	95
Chương 3 KẾT QUẢ VÀ KINH NGHIỆM ĐẢNG LÃNH ĐẠO XÂY DỰNG QUÂN ĐỘI VỀ CHÍNH TRỊ (2001 - 2011)	113
3.1. Kết quả và nguyên nhân	113
3.2. Một số kinh nghiệm của quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị (2001 - 2011)	130
KẾT LUẬN	151
DANH MỤC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ CÓ LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN	154
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	155
PHỤ LỤC	168

MỞ ĐẦU

1. Giới thiệu khái quát về luận án

Đề tài "*Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011*" là vấn đề nghiên cứu đã được tác giả luận án quan tâm, ấp ủ và trăn trở từ lâu. Trên cơ sở tích lũy kiến thức, tham khảo kết quả nghiên cứu của các công trình khoa học trong và ngoài nước có liên quan, đồng thời dựa vào kết quả thực tiễn xây dựng quân đội về chính trị trong toàn quân, thông qua số liệu điều tra, khảo sát về chất lượng chính trị ở một số đơn vị tiêu biểu từ năm 2001 đến năm 2011, được sự giúp đỡ của, các nhà khoa học đã cho phép tác giả triển khai đề tài này.

Trong đề tài luận án, tác giả tập trung đi sâu làm rõ cơ sở lý luận và thực tiễn để luận giải quá trình Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011, qua đó rút ra những kinh nghiệm có thể vận dụng vào quá trình xây dựng quân đội về chính trị hiện nay. Đây là một công trình khoa học độc lập, không trùng lặp với bất cứ công trình khoa học nào đã công bố.

Kết cấu luận án gồm: Mở đầu, tổng quan về vấn đề nghiên cứu, 3 chương (6 tiết), kết luận, danh mục các công trình của tác giả đã công bố liên quan đến luận án, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục.

2. Lý do lựa chọn đề tài

Quân đội nhân dân Việt Nam là quân đội của dân, do dân, vì dân, ra đời do nhu cầu của cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp ở nước ta. Sức mạnh chiến đấu của quân đội là sức mạnh tổng hợp của nhiều yếu tố, trong đó yếu tố chính trị - tinh thần là nền tảng, là ưu thế tuyệt đối.

Quân đội nhân dân Việt Nam do Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh tổ chức, lãnh đạo, giáo dục và rèn luyện, mang bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân và tính dân tộc sâu sắc. Quân đội nhân dân Việt

Nam đặt dưới sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bản chất của Đảng quy định bản chất giai cấp và mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của quân đội. Chính vì vậy, trong suốt quá trình xây dựng, lãnh đạo, giáo dục rèn luyện quân đội, Đảng luôn luôn coi xây dựng quân đội nhân dân vững mạnh về chính trị là một nguyên tắc cơ bản nhằm làm cho quân đội luôn là lực lượng chính trị, lực lượng chiến đấu trung thành, tin cậy của Đảng, Nhà nước và nhân dân.

Thực tiễn xây dựng, trưởng thành, chiến đấu và chiến thắng của quân đội gần 70 năm qua đã khẳng định xây dựng quân đội về chính trị là nhân tố quyết định sức mạnh của quân đội. Kể từ khi xây dựng lực lượng vũ trang cách mạng đầu tiên đến khi thành lập quân đội cách mạng (ngày 22-12-1944), trải qua Cách mạng Tháng Tám, cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp, cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ xâm lược, cũng như trong thời kỳ hoà bình xây dựng và bảo vệ đất nước, Đảng luôn luôn kiên định phương hướng xây dựng quân đội về chính trị, lấy xây dựng về chính trị làm cơ sở để nâng cao chất lượng tổng hợp và sức mạnh chiến đấu của quân đội.

Trong giai đoạn hiện nay, xây dựng quân đội về chính trị trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực, trong nước biến đổi nhanh chóng, phức tạp, vừa có những thời cơ, thuận lợi mới, vừa phải đối mặt với những nguy cơ, khó khăn, thách thức mới. Vì thế xây dựng quân đội về chính trị trong giai đoạn hiện nay đang đặt ra những vấn đề rất mới cả về nhận thức, tổ chức và hoạt động thực tiễn, đòi hỏi phải tiếp tục đi sâu nghiên cứu làm sáng tỏ những vấn đề lý luận và thực tiễn xây dựng quân đội về chính trị, nâng chất lượng tổng hợp, trước hết là chất lượng chính trị của quân đội để đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Việc, đi sâu làm rõ quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị trong thời kỳ cách mạng mới, đặc biệt từ năm 2001 đến năm 2011, qua đó, góp phần đập

tan mọi âm mưu, thủ đoạn nham hiểm hòng "phi chính trị hoá quân đội" của kẻ thù, xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, bảo đảm cho quân đội luôn xứng đáng là lực lượng nòng cốt trong công cuộc bảo vệ Tổ quốc và góp phần xây dựng xã hội chủ nghĩa là cần thiết và cấp bách. Với những lý do trên, tác giả lựa chọn đề tài: "*Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011*" làm luận án tiến sĩ Lịch sử, chuyên ngành Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam là vấn đề có ý nghĩa cấp thiết cả lý luận và thực tiễn.

3. Mục đích nghiên cứu của luận án

Luận án làm sáng tỏ quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011, tổng kết những kinh nghiệm, qua đó nhằm góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả xây dựng quân đội về chính trị trong tình hình mới.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài

**** Đối tượng nghiên cứu***

Hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam trong xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011.

**** Phạm vi nghiên cứu***

Thời gian từ năm 2001 đến năm 2011, với quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị trong toàn quân, trên phạm vi cả nước.

Phạm vi khảo sát: khảo sát điểm ở một số đơn vị, nhà trường trong toàn quân, số liệu nghiên cứu từ năm 2001 đến năm 2011.

5. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận án

**** Đóng góp mới của luận án***

- Đánh giá khái quát kết quả Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011.

- Rút ra những kinh nghiệm trong quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị từ năm 2001 đến năm 2011.

*** Ý nghĩa lý luận, thực tiễn**

- Kết quả nghiên cứu của đề tài góp phần vào tổng kết quá trình Đảng lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị trong giai đoạn cách mạng mới. Kết quả này góp thêm luận cứ để đấu tranh chống lại các luận điểm sai trái cố tình xuyên tạc, phủ nhận vai trò lãnh đạo của Đảng đối với quân đội.

- Đề tài có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, giảng dạy Lịch sử Đảng trong các nhà trường quân đội và làm tài liệu giáo dục truyền thống cho các đơn vị trong toàn quân.

TỔNG QUAN VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU

1. Tình hình nghiên cứu có liên quan đến đề tài

1.1. Tài liệu nước ngoài liên quan đến đề tài

Đã có nhiều công trình, nhóm công trình của nước ngoài nghiên cứu liên quan đến Đảng Cộng sản lãnh đạo xây dựng quân đội về chính trị. Tuy nhiên, tác giả tập trung làm rõ các công trình, nhóm công trình khoa học của các tác giả Liên Xô trước đây và Trung Quốc, vì thực tiễn ở các nước này Đảng Cộng sản đã thực hiện xây dựng quân đội về chính trị qua các thời kỳ lịch sử.

1.1.1. Những công trình khoa học xuất bản ở Liên Xô (trước đây)

V. I. Lênin vĩ đại là người sáng lập ra nhà nước xã hội chủ nghĩa và quân đội của nhà nước xã hội chủ nghĩa đầu tiên trên thế giới. Chính Người cũng xác lập ra chế độ công tác đảng, công tác chính trị trong xây dựng quân đội kiểu mới và để lại những căn cứ lý luận khoa học và cách mạng của mặt công tác này. Trong tác phẩm *Tất cả mọi người hãy đấu tranh chống Đênikin*, Người khẳng định: "...Ở đâu mà công tác chính trị trong quân đội, công tác của các chính uỷ làm được chu đáo nhất, thì... ở đấy không hề có tình trạng lỏng lẻo trong quân đội, quân đội giữ gìn được trật tự tốt hơn, và tinh thần của họ cũng cao hơn; ở đấy thu được nhiều thắng lợi hơn" [51, tr. 66].

Cuốn *Tóm tắt lịch sử công tác đảng, công tác chính trị trong các lực lượng vũ trang Liên Xô từ 1918 - 1973*, của tập thể nhiều tướng lĩnh, do Đại tướng A.A.Ê-pi-sép - Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội và Hải quân Liên Xô (Chủ biên) [122]. Là công trình khoa học tổng kết sâu sắc về quá trình hình thành và phát triển chế độ công tác đảng, công tác chính trị trong lực lượng vũ trang Liên Xô qua các giai đoạn lịch sử xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Liên Xô xã hội chủ nghĩa từ 1918 -1973. Tác phẩm đã trích lời của Lênin: "Hãy chú ý đến công tác chính trị, đừng làm yếu công tác chính trị"; Người đã gửi các cán bộ Đảng có trách nhiệm cho mặt trận với "mục đích kiểm tra công

tác chính trị, thúc đẩy, làm sống lại, đẩy nhanh toàn bộ nhịp điệu, làm khác đi thì sẽ không có bước ngoặt nào về khí thế của bộ đội cả” [122, tr.5].

Cuốn giáo trình *Công tác đảng - công tác chính trị trong các lực lượng vũ trang Xô - viết*, của tập thể nhiều tác giả biên soạn, do Phó Tiến sĩ sử học, Phó Giáo sư, thiếu tướng P.I.Các-pen-cô làm chủ biên [16]. Nội dung cuốn sách đã đề cập một cách hoàn chỉnh và súc tích về công tác đảng - công tác chính trị ở đơn vị cơ sở, vừa có tính lý luận chặt chẽ, vừa có tính thực tiễn cụ thể và phong phú. Giáo trình coi trọng việc nghiên cứu kinh nghiệm cụ thể của công tác đảng, công tác chính trị, sự tổng kết một cách khoa học toàn bộ thực tiễn của những cán bộ chỉ huy, chính trị, kỹ sư và kỹ thuật tiên tiến; sự phát triển những phương pháp sáng tạo trong việc giải quyết những nhiệm vụ giáo dục cộng sản chủ nghĩa và huấn luyện chiến đấu. Là cuốn sách tham khảo tốt đối với cơ quan chính trị, cán bộ chỉ huy, cán bộ chính trị, chính ủy, chính trị viên và các trường, lớp đào tạo, bồi dưỡng cán bộ. Cuốn sách đề cập nhiều đến công tác đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, nhất là đối với đội ngũ cán bộ chính trị, chính ủy, chính trị viên: “Các cơ quan chính trị nghiên cứu, lựa chọn, giáo dục đội ngũ cán bộ chính trị, chăm lo phát triển khả năng nghiệp vụ của họ, đặc biệt chú ý đến số lượng rất lớn cán bộ chính trị ở đại đội và các phân đội tương đương” [16, tr. 70].

Cuốn sách *"Một số vấn đề công tác đảng - công tác chính trị trong các lực lượng vũ trang Liên Xô"* của Viện Lịch sử quân sự Bộ Quốc phòng Liên Xô do Đại tướng A.A.Ê - pi - sép - Chủ nhiệm Tổng cục Chính trị Quân đội và Hải quân Liên Xô (Chủ biên) [38]. Với cương vị là một nhà lãnh đạo chủ chốt về công tác đảng, công tác chính trị của quân đội Liên Xô, tác giả đã bàn sâu những vấn đề cơ bản như: Nên tăng cường sức mạnh của các lực lượng vũ trang; tổ chức và nội dung của cơ quan chính trị và các tổ chức đảng; vấn đề trọng điểm của công tác đảng, công tác chính trị, công tác tư tưởng, rèn luyện